

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.026.01.2020

**Pan
Łukasz Kasztelowicz
Prezes Zarządu
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
ul. Jastrzębia 24
53-148 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – „Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (dalej: WFOŚiGW we Wrocławiu lub Fundusz), ul. Jastrzębia 24, 53-148 Wrocław
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Kasztelowicz, Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu od dnia 9 października 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Finansowanie zadań dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Marek Skrzypecki, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 22480 2. Joanna Marczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/187/2020 z 10 grudnia 2020 r. (akta kontroli tom I str. 1-2)

¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli, pozytywnie ocenia realizowany w WFOŚiGW we Wrocławiu proces dofinansowania zadań z zakresu gospodarki ściekowej, w tym zadań ujętych w AKPOŚK 2017³.

W planach finansowych badanego okresu, nie uwzględniono wprowadzie środków przeznaczonych na pożyczki, niemniej to ich konstrukcja oraz wysokość zaplanowanych środków na dotacje zapewniły dofinansowanie niemal wszystkich zgłoszonych przedsięwzięć. W przypadku dofinansowania na zasadach ogólnych, na 94 rozpatrywane w latach 2018-2020 (do 30 września) wnioski (o łącznej wartości 668 749,5 tys. zł), tylko jeden (na kwotę 436,0 tys. zł) został odrzucony z przyczyn formalnych, a jeden (na kwotę 145 860,0 tys. zł) został faktycznie wstrzymany do czasu pozyskania na ten cel środków finansowych z NFOŚiGW⁴. W przypadku dwóch pozostałych programów realizowanych w WFOŚiGW we Wrocławiu, zaplanowane kwoty znacznie przewyższały zapotrzebowanie, gdyż w badanym okresie, dofinansowując 100% zgłoszonych wniosków, wykorzystano 2,8% zaplanowanych środków na dofinansowanie realizacji *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* oraz 14,0% środków na dofinansowanie *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK*⁵.

Rozpatrywanie wniosków, podpisywanie umów oraz ich rozliczanie odbywało się zgodnie z obowiązującymi w WFOŚiGW we Wrocławiu pozaterminowymi zasadami⁶. Zgodnie z ustalonymi regulacjami monitorowano i kontrolowano realizację umów oraz osiągnięte efekty realizacji przedsięwzięć.

Stwierdzone nieprawidłowości miały formalny charakter i dotyczyły przekroczeń terminów rozpatrywania wniosków o dofinansowanie. Nie miało to jednak negatywnych skutków dla realizacji przedsięwzięć, ponieważ we wszystkich przypadkach dotrzymano terminu podpisania umowy.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Piąta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych zatwierdzona przez Radę Ministrów 31 sierpnia 2017 r.

⁴ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

⁵ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

⁶ Wszystkie zatwierdzone do stosowania w WFOŚiGW wewnętrzne zasady i regulacje, które określały sposób postępowania i procedowania ze składanymi wnioskami przez beneficjentów, nie określały natomiast terminów rozpatrywania wniosków i realizacji zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

1.1. Planowanie i wydatkowanie środków na finansowanie zadań z zakresu gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

WFOŚiGW we Wrocławiu realizując przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*⁸, w latach 2018-2020 (do 30 września) dofinansowywał zadania związane z gospodarką ściekową na podstawie: [a] ogólnych zasad dofinansowania, [b] *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* (uchwała RN⁹ nr 18/2017 z dnia 17 lutego 2017 r., zmieniona uchwałą RN nr 56/2018 z dnia 29 marca 2018 r.), [c] *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* (uchwała RN nr 65/2019 z dnia 29 czerwca 2019 r.).

(akta kontroli tom I str. 23-90)

Podstawą planowania wydatków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz opracowywania programów obowiązujących w latach 2018-2020 (do 30 września) były:

- 1) w przypadku naborów ciągłych wynikających z programów ogólnopolskich – składane przez potencjalnych beneficjentów wnioski o dofinansowanie,
- 2) w przypadku *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – potrzeby gmin związane z koniecznością wywiązania się z uzyskania efektów ekologicznych zadań dofinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (dalej: UE),
- 3) w przypadku *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – ogłoszenie naboru przez WFOŚiGW.

(akta kontroli tom I str. 90-91)

Plan wydatków WFOŚiGW we Wrocławiu na poszczególne programy (w okresie ich obowiązywania) kształtował się następująco:

- 1) dofinansowanie na zasadach ogólnych – nie planowano konkretnych kwot na gospodarkę ściekową, w tym na KPOŚK, nie dokonywano podziału środków zaplanowanych na dany rok na poszczególne komponenty,
- 2) dofinansowanie w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 10 000,0 tys. zł (środki krajowe, w formie pożyczek)¹⁰,
- 3) dofinansowanie w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową*

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dz.U. z 2020 r. poz.1219, ze zm.

⁹ Rada Nadzorcza WFOŚiGW we Wrocławiu.

¹⁰ Plan dotyczył lat 2018-2020.

realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK – 17 277,5 tys. zł (środki krajowe, w formie pożyczek), w tym 14 000,0 tys. zł w latach 2018-2020.

(akta kontroli tom I str. 325-327)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu podał, że kwota pożyczek na dany rok nie jest częścią składową planu finansowego (wyплаты pożyczek nie stanowią kosztów Funduszu). Kwoty udzielanych pożyczek ustalane są: [a] w przypadku dofinansowania na zasadach ogólnych – w ramach założeń przyjmowanych do sporządzenia planu finansowego, które nie przyjmują formy pisemnej w postaci obowiązującego dokumentu, stanowiącego limit wypłacanych pożyczek, [b] w przypadku programów – w treści programów, bądź wynikają z umów zawartych z NFOŚiGW. I tak w latach 2018-2020 w WFOŚiGW we Wrocławiu przyjęto do wykorzystania (wyплаты) następujące kwoty pożyczek (w ramach dofinansowania na zasadach ogólnych oraz w ramach programów): 110 mln zł w 2018 r., 185,0 mln zł w 2019 r. oraz 180,0 mln zł w 2020 r. Wysokość udzielanych pożyczek – jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu – była określana z uwzględnieniem m.in. stanu wolnych środków finansowych Funduszu, przewidywanych wpływów z tytułu spłat pożyczek, przypadających do spłaty rat kapitałowych i odsetkowych oraz konieczności zachowania płynności finansowej.

(akta kontroli tom I str. 326-327)

Zasady naboru i oceny wniosków oraz przyznawania dofinansowania w latach 2018-2020 (30 września) ustalono w:

1. W przypadku wniosków składanych na zasadach ogólnych (tzw. nabór ciągły):
 - a) w uchwałach RN określających *Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji*¹¹, w uchwałach RN zawierających *Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu*¹²;
 - b) w uchwałach RN zawierających *Listę przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW we Wrocławiu*¹³;
 - c) w zarządzeniu Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 23/2016 z 19 sierpnia 2016 r., zawierającym *Instrukcję regulującą procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*, zmienionym zarządzeniem Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 28/2018 z dnia 18 lipca 2018 r., zgodnie z którą:
 - w terminie do 21 dni od daty wpływu wniosku, pracownik Zespołu Inwestycji i Programów, któremu przydzielono do rozpatrzenia wnioszek dokonuje jego weryfikacji i oceny pod względem kompletności i zgodności z obowiązującymi kryteriami i zasadami udzielania pomocy ze środków Funduszu (tworzenie tzw. karty informacyjnej),
 - rozpatrywanie wniosków przez Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu, w oparciu o przygotowane karty informacyjne zadań odbywa się sukcesywnie, przy czym ustala się, że decyzje o udzieleniu lub odmowie przyznania pomocy finansowej winny być podjęte w terminie

¹¹ Uchwały nr: 154/2015 z 16 listopada 2015 r., 69/2018 z 11 maja 2018 r., 69/2019 z 29 lipca 2019 r., 82/2020 z 31 sierpnia 2020 r. W powyższych uchwałach ustalono ogólne zasady udzielania dofinansowania i przekazywania środków, formy dofinansowania oraz szczegółowe zasady udzielania i umarzania pożyczek, a także przyznawania i rozliczania dotacji i dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

¹² Uchwały nr: 74/2013 z 28 czerwca 2013 r. i 68/2018 z 11 maja 2018 r.

¹³ Uchwały nr: 68/2017 z 4 września 2017 r., 94/2018 z 29 czerwca 2018 r. i 62/2019 z 26 czerwca 2019 r.

- nie dłuższym niż 60 dni, licząc od daty wpływu kompletnego wniosku do Funduszu¹⁴,
- w terminie nie dłuższym niż pięć dni roboczych od powzięcia informacji o uchwale RN o dofinansowaniu zadania¹⁵ pracownik załatwiający sprawę przygotowuje zawiadomienie wnioskodawcy o podjętej decyzji¹⁶,
 - złożone w wyniku zawiadomienia dokumenty podlegają weryfikacji, a przygotowanie wniosków i propozycji nie może trwać dłużej niż 30 dni licząc od daty wpływu kompletnych dokumentów,
 - w ciągu 14 dni od podjęcia przez Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu ostatecznej decyzji o przyznaniu dofinansowania sporządzany jest projekt umowy,
 - termin pomiędzy otrzymaniem przez wnioskodawcę zawiadomienia (ostatniego) o otrzymaniu pomocy finansowej, a podpisaniem umowy nie może być dłuższy niż trzy miesiące (w wyjątkowych przypadkach termin ten może być przedłużony),
 - w przypadku zmiany warunków zawartych umów – termin załatwiania skompletowanego wniosku i przygotowania stosownych informacji wraz z propozycjami do decyzji organów Funduszu nie może być dłuższy niż 14 dni licząc od daty jego wpływu;
- d) w uchwale Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu zawierającej *Instrukcję rozliczania środków WFOŚiGW we Wrocławiu udzielonych na dofinansowanie zadań*¹⁷.
2. W przypadku Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej:
- a) w uchwale RN¹⁸, w których ustalono, że program będzie wdrażany w latach 2017-2020¹⁹, wydatkowanie środków będzie następowało do 31 grudnia 2020 r.²⁰, a nabór wniosków prowadzony będzie w sposób ciągły do dnia 30 czerwca 2020 r.²¹,
 - b) w zarządzeniu Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 23/2016 z 19 sierpnia 2016 r., zawierającym *Instrukcję regulującą procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*, zmienionym zarządzeniem Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 28/2018 z dnia 18 lipca 2018 r. (opisaną wyżej),

¹⁴ W wyjątkowych przypadkach wymagających zebrania dodatkowych informacji o zadaniu lub zaopiniowania przez RN wniosku, którego rozpatrzenie leży w kompetencjach Zarządu Funduszu oraz, gdy propozycje Zarządu Funduszu wymagają zatwierdzenia przez RN Funduszu, termin ten może być wydłużony do 90 dni.

¹⁵ O podjętych uchwale RN Funduszu o dofinansowaniu zadań pracownicy Zespołu Inwestycji i Programów powiadamiani są najpóźniej następnego dnia po ich uprawomocnieniu.

¹⁶ W przypadku decyzji pozytywnych oprócz zawiadomienia o wielkości i formie przyznanej pomocy finansowej należy precyzyjnie wyspecyfikować dokumenty jakie są niezbędne do przygotowania umowy dotacji lub pożyczki oraz podać termin ich przedłożenia; w informacji do wnioskodawcy należy podać, iż nie zawarcie umowy w ciągu trzech miesięcy od otrzymania zawiadomienia może spowodować cofnięcie przyznanej pomocy.

¹⁷ Uchwały nr: 44/2017 z 9 lutego 2017 r., 506/2017 z 1 września 2017 r., 384/2018 z 4 czerwca 2018 r. oraz 737/2018 z 8 listopada 2018 r., zawierające definicję przedmiotu rozliczeń, zasady dokonywania rozliczeń, zasady rozliczeń związane z uruchomieniem środków i rozliczeniem końcowym zadania (terminy zostały określone w *Instrukcji regulującej procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*).

¹⁸ Uchwała RN nr 18/2017 z 17 lutego 2017 r., zmieniona uchwałą RN nr 56/2018 z 29 marca 2018 r.

¹⁹ Pierwotnie (uchwała RN nr 18/2017) – w latach 2017-2018.

²⁰ Pierwotnie (uchwała RN nr 18/2017) – do 31 grudnia 2018 r.

²¹ Pierwotnie (uchwała RN nr 18/2017) – do 30 czerwca 2018 r.

- c) zarządzeniu Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 39/2017 z dnia 20 listopada 2017 r., zawierającym *Instrukcję rozliczania środków WFOŚiGW we Wrocławiu udzielonych na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej*²²,
- 3. W przypadku *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK*:
 - a) w uchwale RN nr 65/2019 z 29 czerwca 2019 r.,
 - b) w zarządzeniu Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 23/2016 z 19 sierpnia 2016 r., zawierającym *Instrukcję regulującą procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*, zmienionym zarządzeniem Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 28/2018 z dnia 18 lipca 2018 r. (opisaną wyżej),
 - c) w uchwałach Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu zawierających *Instrukcję rozliczania środków WFOŚiGW we Wrocławiu udzielonych na dofinansowanie zadań* (opisaną wyżej).

Zasady kontroli zadań regulowały w badanym okresie stosowne zarządzenia Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu²³, w których ustalono zasady planowania kontroli, organizacji kontroli, przedmiotu i zakresu kontroli prowadzenia czynności kontrolnych, postępowania pokontrolnego oraz sprawozdawczości.

(akta kontroli tom I str. 23-88, 90-91, 96-324)

W latach 2018-2020 (do 30 września) nie dokonywano zmian w zakresie wysokości środków przeznaczonych na finansowanie poszczególnych programów.

(akta kontroli tom I str. 93)

W okresie obowiązywania poszczególnych programów wydatkowano łącznie 205 921,1 tys. zł (środki krajowe, w tym 21 552,4 tys. zł w formie dotacji i 184 368,7 tys. zł w formie pożyczek), w tym na:

- 1. Dofinansowanie na zasadach ogólnych – łącznie 203 677,6 tys. zł (środki krajowe, w tym 21 552,4 tys. zł w formie dotacji i 182 125,2 tys. zł w formie pożyczek), w tym dofinansowanie wniosków złożonych:
 - a) przed 2018 r. – 152 129,2 tys. zł, w tym 19 371,0 tys. zł w formie dotacji i 132 758,2 tys. zł w formie pożyczek,
 - b) w 2018 r. – 37 770,1 tys. zł, w tym 2 181,4 tys. zł w formie dotacji i 35 588,7 tys. zł w formie pożyczek,
 - c) w 2019 r. – 13 778,2 tys. zł (w formie pożyczek).

W 2020 r. nie zrealizowano żadnego wydatku;

²² Zawierającą: definicję przedmiotu rozliczeń, zasady dokonywania rozliczeń, zasady rozliczeń związane z uruchomieniem środków i rozliczeniem końcowym zadania (terminy zostały określone w *Instrukcji regulującej procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*).

²³ Zarządzenia nr 75/2012 z 12 września 2012 r. w sprawie wytycznych do prowadzenia kontroli w terenie zadań dofinansowanych oraz planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu, zmienione zarządzeniami nr: 6/2013 z 29 stycznia 2013 r., 32/2013 z 29 października 2013 r. oraz 35/2017 z 20 listopada 2017 r.

2. Dofinansowanie w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 281,8 tys. zł (środki krajowe, w formie pożyczek);
3. Dofinansowanie w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – 1 961,8 tys. zł (środki krajowe, w formie pożyczek).

Dofinansowanie przedsięwzięć w badanym okresie związanych z gospodarką wodno-ściekową wyniosło łącznie 193 516,3 tys. zł (środki krajowe, w tym 19 993,6 tys. zł w formie dotacji i 173 522,7 tys. zł w formie pożyczek), w tym na:

1. Dofinansowanie na zasadach ogólnych – łącznie 191 272,8 tys. zł (środki krajowe, w tym 19 993,6 tys. zł w formie dotacji i 171 279,2 tys. zł w formie pożyczek), w tym dofinansowanie wniosków złożonych:
 - a) przed 2018 r. – 139 724,4 tys. zł, w tym 17 812,2 tys. zł w formie dotacji i 121 912,2 tys. zł w formie pożyczek,
 - b) w 2018 r. – 37 770,1 tys. zł, w tym 2 181,4 tys. zł w formie dotacji i 35 588,7 tys. zł w formie pożyczek,
 - c) w 2019 r. – 13 778,2 tys. zł w formie pożyczek.

W 2020 r. nie zrealizowano żadnego wydatku;

2. Dofinansowanie w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 281,8 tys. zł (środki krajowe w formie pożyczek);
3. Dofinansowanie w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – 1 961,8 tys. zł, środki krajowe, w formie pożyczek.

Dofinansowanie zadań ujętych w AKPOŚK 2017 wyniosło łącznie 67 124,5 tys. zł – środki krajowe, w tym 3 274,4 tys. zł w formie dotacji oraz 63 850,1 tys. zł w formie pożyczek i udzielane było na zasadach ogólnych. Wydatki na dofinansowanie zadań na podstawie złożonych wniosków wyniosły:

- 1) wnioski złożone przed 2018 r. – 61 744,2 tys. zł (w tym 3 245,2 tys. zł w formie dotacji i 58 499,0 tys. zł w formie pożyczek),
- 2) wnioski złożone w 2018 r. – 2 076,3 tys. zł, w tym 29,1 tys. zł w formie dotacji i 2 047,2 tys. zł w formie pożyczek,
- 3) wnioski złożone w 2019 r. – 3 303,9 tys. zł w formie pożyczek,
- 4) wnioski złożone w 2020 r. – nie zrealizowano żadnego wydatku.

Faktyczny okres finansowania²⁴ (realizacji wydatków) wynosił:

- 1) od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. (dofinansowanie na zasadach ogólnych zadań na podstawie wniosków złożonych w latach 2018-2019),
- 2) od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. (dofinansowanie w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej*),
- 3) od 1 stycznia 2020 r. do 30 września 2021 r. (dofinansowanie w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć*

²⁴ Okres od pierwszej do ostatniej płatności.

związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK).

(akta kontroli tom II str. 20)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu wyjaśniając niską (kwotowo) realizację wydatków na poszczególne programy (i/lub formy dofinansowania) podał, że:

1) w przypadku dwóch programów:

a) *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – program został stworzony ze względu na potrzeby gmin związane z koniecznością wywiązania się z uzyskania efektów ekologicznych realizowanych zadań, dofinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE. Budżet programu zaplanowano na kwotę 10 mln zł. Kwotę założono na podstawie wcześniej prowadzonego programu dofinansowania budowy podłączeń, zakładając, że na obszarach na których wybudowano kanalizację (którą dofinansowano ze środków UE) należy wykonać podłączenia do kanalizacji, aby uzyskać zakładany efekt ekologiczny. Dodatkowo do WFOŚiGW we Wrocławiu wpływały zapytania od potencjalnych beneficjentów w zakresie możliwości finansowania budowy podłączeń. Ponieważ zasady ogólne nie przewidują finansowania zadań w zakresie budowy podłączeń, a poprzedni program cieszył się zainteresowaniem ze strony gmin, Fundusz podjął decyzję o jego uruchomieniu. W okresie składania wniosków, czyli do 30 czerwca 2020 r., do Funduszu wpłynęło siedem wniosków, z czego dla trzech podpisano umowy o dofinansowanie. W przypadku jednego wniosku, umowa została podpisana po okresie badanym przez NIK (18 listopada 2020 r.) i opiewała na kwotę 938 178 zł;

b) *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – program został opracowany po ogłoszeniu naboru przez NFOŚiGW. Budżet programu został ustalony na podstawie złożonych wstępnie wniosków (w przypadku WFOŚiGW we Wrocławiu – 14 mln zł – na taką kwotę została podpisana umowa udostępniania środków). Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu zaznaczył, że: [a] nabór na dofinansowanie tego rodzaju zadań prowadził również UMWD²⁵ oferując swoim beneficjentom dotację do 63,63% kosztów kwalifikowanych, co spowodowało, że część wnioskodawców złożyła wnioski równocześnie do WFOŚiGW we Wrocławiu i do UMWD, [b] zadania, które uzyskały dofinansowanie ze środków UE nie mogły korzystać z umorzenia kwot dofinansowania, stanowiącego atut programu, co skutkowało decyzjami o rezygnacji z dofinansowania z WFOŚiGW we Wrocławiu i realizacji zadań przy udziale środków własnych i UE, [c] terminy realizacji i osiągnięcia efektów narzucone przez program, powodowały, że większość potencjalnych beneficjentów rezygnowała z udziału w tym programie, na rzecz przejścia na ogólne zasady dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu;

2) Planowane kwoty wypłat pożyczek dotyczyły nie tylko zadań w zakresie gospodarki ściekowej, lecz wszystkich dziedzin, w ramach których realizowane były zadania dofinansowane ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu, a więc były znacznie większe od planowanych kwot pożyczek w zakresie gospodarki ściekowej w ramach wniosków złożonych w danym roku. Kwota planowanych

²⁵ Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

wypłat pożyczek na dany rok uwzględniała ponadto zobowiązania wynikające z umów zawartych w latach wcześniejszych, jak i płatności wynikających z umów zawartych w danym roku.

(akta kontroli tom II str. 38-74, 111-112)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Dofinansowanie realizacji zadań z zakresu gospodarki ściekowej

Opis stanu
faktycznego

W latach 2018-2020 realizowano łącznie 176 umów związanych z dofinansowywaniem przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej (tzw. aktywne umowy) o łącznej wartości 277 368,4 tys. zł, w tym:

- na zasadach ogólnych – 172 umowy o łącznej wartości 274 439,4 tys. zł ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu, w tym: 59 umów (48 004,8 tys. zł) na dofinansowanie w formie dotacji, osiem umów (26 359,8 tys. zł) na dofinansowanie w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej oraz 105 umów (200 074,8 tys. zł) na dofinansowanie w formie pożyczki,
- w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – trzy umowy o łącznej wartości 281,8 tys. zł ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu na dofinansowanie w formie pożyczki,
- w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – jedna umowa o wartości 2 647,2 tys. zł ze środków WFOŚiGW na dofinansowanie w formie pożyczki.

(akta kontroli tom II str. 1, 12-19)

Powyższe umowy zawierano na okresy²⁶ do siedmiu lat, tj.:

- na zasadach ogólnych: [a] umowy dotacji – do siedmiu lat, [b] umowy pożyczki na zachowanie płynności finansowej – do dwóch lat, [c] umowy pożyczek – do siedmiu lat, przy czym 37 umów zawarto na okres do 26 dni,
- w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – umowy na okres do czterech lat, przy czym jedną umowę zawarto na okres 19 dni,
- w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – umowa na okres do jednego roku.

(akta kontroli tom II str. 13-19, 21)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu wyjaśniając przyczyny krótkich okresów obowiązywania umów podał, że: [a] *Wnioski do WFOŚiGW we Wrocławiu mogą być składane na różnym etapie przygotowania inwestycji – po uzyskaniu pozwolenia na budowę, przed przetargiem, w trakcie przetargu bądź w trakcie realizacji. Ważne jest, aby wniosek był złożony przed zakończeniem realizacji zadania, gdyż zadania zakończone nie mogą być finansowane;* [b] *Zgodnie z „Zasadami [...]” obowiązującymi w Funduszu udzielenie pomocy finansowej (podpisanie umowy) odbywa się zasadniczo po wyłonieniu wykonawcy robót. Decyzję o przyznaniu pomocy podejmuje organy Funduszu na podstawie kompletnego wniosku o dofinansowanie (Zarząd bądź Rada Nadzorcza);* [c] *Okres kwalifikowania kosztów*

²⁶ Okres liczony od dnia zawarcia umowy do dnia rozliczenia rzeczowego i finansowego.

w ramach poszczególnych zadań rozpoczyna się od dnia złożenia wniosku o dofinansowanie – data zawarcia umowy nie ma wpływu na kwalifikowalność kosztów. Umowę sporządza się posiadając wszystkie dokumenty niezbędne do jej przygotowania, w tym po dokonaniu oceny zdolności wnioskodawcy do spłaty pożyczki wykonywanej przez dział ekonomiczno-księgowy w przypadku umów pożyczkowych; [d] Dokumenty wymagane do oceny wniosku oraz przygotowania umowy dostarczają wnioskodawcy, co w istotny sposób przekłada się na termin przygotowania umowy. Natomiast termin rozliczenia zadania jest najczęściej determinowany koniecznością rozliczenia się wnioskodawcy z wykonawcą robót.

(akta kontroli tom II str. 113-118)

W ww. okresie rozpatrzono 94 wnioski o dofinansowanie (tzw. wnioski aktywne) na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej o łącznej wartości 668 749,5 tys. zł, w tym na dofinansowanie:

- a) na zasadach ogólnych – 81 wniosków na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej o łącznej wartości 653 465,4 tys. zł, w tym na dofinansowanie w formie:
 - pożyczki – 45 wniosków na przedsięwzięcia o łącznej wartości 463 628,8 tys. zł,
 - pożyczki na zachowanie płynności – sześć wniosków na przedsięwzięcia o łącznej wartości 51 940,5 tys. zł,
 - pożyczki oraz dotacji – 25 wniosków na przedsięwzięcia o łącznej wartości 122 518,1 tys. zł,
 - pożyczki, dotacji oraz pożyczki na zachowanie płynności – dwa wnioski na przedsięwzięcia o łącznej wartości 6 796,9 tys. zł,
 - pożyczki oraz pożyczki na zachowanie płynności – trzy wnioski na przedsięwzięcia o łącznej wartości 8 581,1 tys. zł;
- b) w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – siedem wniosków na dofinansowanie przedsięwzięć o łącznej wartości 6 113,8 tys. zł (dofinansowanie w formie pożyczki);
- c) w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – sześć wniosków na dofinansowanie przedsięwzięć o łącznej wartości 9 170,3 tys. zł (dofinansowanie w formie pożyczki).

(akta kontroli tom II str. 2, 12, 22-37)

Łączna kwota wnioskowanego dofinansowania wyniosła 404 304,1 tys. zł (w tym 35 747,9 tys. zł – w formie dotacji, 368 556,2 tys. zł w formie pożyczek) i dotyczyła dofinansowania:

- na zasadach ogólnych – 392 400,2 tys. zł (w tym 35 747,9 tys. zł – w formie dotacji, 356 652,3 tys. zł – w formie pożyczek),
- w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 2 982,3 tys. zł (w formie pożyczek),
- w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – 8 921,6 tys. zł (w formie pożyczek).

(akta kontroli tom II str. 3, 12, 22-37)

W wyniku rozpatrzenia ww. wniosków podpisano umowy na łączną kwotę dofinansowania – 165 690,9 tys. zł (w tym 24 919,1 tys. zł – dotacje i 140 771,7 tys. zł – pożyczki), tj.:

- na zasadach ogólnych – na kwotę 162 761,8 tys. zł (w tym 24 919,1 tys. zł – dotacje, 137 842,7 tys. zł – pożyczki),
- w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 281,8 tys. zł (pożyczki),
- w ramach *Programu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w KPOŚK* – 2 647,2 tys. zł (dotacje).

(akta kontroli tom II str. 3, 12, 22-37)

Na 94 rozpatrywane w latach 2018-2020 (do 30 września) wnioski (aktywne):

- dwa (na łączną wnioskowaną kwotę 146 296,0 tys. zł), zostały odrzucone, przy czym: [a] jeden na kwotę 436,0 tys. zł – z przyczyn formalnych²⁷, [b] drugi na kwotę 145 860,0 tys. zł został wstrzymany do czasu pozyskania na ten cel środków finansowych z NFOŚiGW,
- 19 (na łączną wnioskowaną kwotę 42 044,1 tys. zł, w tym 5 133,8 tys. zł – wnioski o dofinansowanie w formie dotacji i 36 910,4 tys. zł – w formie pożyczek), zostały wycofane przez wnioskodawców, z następujących powodów: [a] brak ekonomicznej zasadności realizacji zadania – jeden wniosek na kwotę 3 560,1 tys. zł, [b] brak możliwości dotrzymania terminów wynikających z okresu kwalifikowalności wydatków – jeden wniosek na kwotę 1 889,1 tys. zł, [c] brak pozytywnej opinii Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu w sprawie zaciągnięcia pożyczki – jeden wniosek na kwotę 500,0 tys. zł, [d] brak środków na sfinansowanie całego zadania – jeden wniosek na kwotę 3 745,7 tys. zł, [e] możliwość sfinansowania zadania z innych źródeł – sześć wniosków na łączną kwotę 6 758,8 tys. zł, [f] konieczność aktualizacji dokumentacji projektowej – dwa wnioski na łączną kwotę 2 646,0 tys. zł, [g] niedotrzymany termin wykonania przedmiotu zadania – jeden wniosek na kwotę 1 576,0 tys. zł, [h] brak możliwości spełnienia wymogów WFOŚiGW we Wrocławiu²⁸ – jeden wniosek na kwotę 11 552,4 tys. zł. Trzy wnioski na łączną kwotę 3 818,0 tys. zł zostały wycofane przez wnioskodawców bez podania przyczyny, a dwa (na łączną kwotę 5 998,0 tys. zł) zostały wstrzymane z powodu konieczności aktualizacji wniosków²⁹.

(akta kontroli tom II str. 4-7, 22-37, 75-78, 130-301)

Na 73 nieodrzucone i niewycofane wnioski aktywne (tj. rozpatrywane w latach 2018-2020 (do 30 września)³⁰:

²⁷ Wnioskodawca nie wypełnił wymogu zawartego w § 3 ust. 2 Uchwały Rady Nadzorczej WFOŚiGW we Wrocławiu z 11 maja 2018 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji (*Udzielenie pomocy finansowej ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu odbywać się będzie zasadniczo po przeprowadzeniu przez wnioskodawcę zobowiązanego na podstawie art. 3 ust. 1 do stosowania ustawy [...] Prawo zamówień publicznych [...] procedury zgodnej z przepisami ww. ustawy*) – wybór wykonawców ww. zadań nastąpił z pominięciem procedur wyboru wykonawcy zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.).

²⁸ W związku z długim okresem realizacji oraz wieloetapowością zaplanowanych prac WFOŚiGW we Wrocławiu zażądał podziału na kilka wniosków odpowiadających poszczególnym etapom zadania. Wnioskodawca z uwagi trudności z wyłonieniem wykonawcy zadania i brakiem możliwości dokonania ww. podziału wycofał wniosek.

²⁹ W WFOŚiGW we Wrocławiu zostały błędnie zakwalifikowane jako wycofane.

³⁰ Liczba wniosków: 73; łączna wnioskowana kwota: 215 963,9 tys. zł; wnioskowana kwota dotacji: 30 505,1 tys. zł; wnioskowana kwota pożyczek: 185 458,8 tys. zł; łączna wartość umów: 165 690,8 tys. zł; wartość udzielonych dotacji: 24 919,1 tys. zł; wartość udzielonych pożyczek: 140 771,7 tys. zł.

- 1) w 16 przypadkach – mimo że wnioski pomyślnie przeszły proces akceptacji, do 30 września 2020 r. nie podpisano umów z wnioskodawcami, gdyż były one przedmiotem opracowywania³¹,
- 2) w 57 przypadkach – do 30 września 2020 r. podpisano stosowne umowy na łączną kwotę 165 690,8 tys. zł³².

(akta kontroli tom II str. 8-10, 22-37)

Na 57 podpisanych umów:

- 1) wartości 22 umów były równe wnioskowanym kwotom³³,
- 2) wartość 33 umów była mniejsza niż wnioskowana kwota³⁴, w tym: [a] w przypadku 23 umów różnice między wartościami umów a kwotami wnioskowanymi nie przekraczały kwoty 500 tys. zł³⁵, [b] w przypadku 10 umów różnica między wartościami umów a kwotami wnioskowanymi przekraczała kwotę 500 tys. zł³⁶,
- 3) wartość dwóch umów była większa niż wnioskowana³⁷, przy czym w przypadku jednej umowy różnica między wartością umowy a kwotą wnioskowaną przekroczyła kwotę 500 tys. zł³⁸.

(akta kontroli tom II str. 11, 22-37)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu podał, że:

- 1) w przypadku umów, których wartość była mniejsza niż wnioskowana kwota – większość wniosków wpływała do WFOŚiGW we Wrocławiu na etapie przed wyłonieniem wykonawcy zadania. Wnioski te były wstępnie oceniane, a następnie wnioskodawcy byli proszeni o dostarczenie dokumentów dotyczących wyboru wykonawcy oraz części finansowej wniosku, pozwalającej na ocenę zdolności kredytowej pożyczkobiorcy (w przypadku wniosku dotyczącego pożyczki). Dodatkowo w przypadku zadań, które rozliczane są kosztorysowo – powykonawczo, ostateczna kwota dofinansowania może ulec korekcie po rozliczeniu zadania;
- 2) w przypadku umów, których wartość była większa niż wnioskowana – gmina złożyła wniosek na etapie przed przetargiem. W wyniku rozstrzygnięcia przetargu okazało się, że wartość zadań jest wyższa niż pierwotnie zakładano. Gmina zwróciła się z wnioskiem do WFOŚiGW we Wrocławiu o możliwość zwiększenia wstępnie przyznanych kwot. Po przeanalizowaniu sprawy Fundusz przychylił się do wniosku gminy. Po podjęciu decyzji przez RN umowy zostały podpisane z uwzględnieniem wyższych kwot;
- 3) w przypadkach, gdy przyznane dofinansowanie było niższe od wnioskowanego wnioskodawcy nie sygnalizowali braku możliwości osiągnięcia w aglomeracji w okresie do końca 2021 r. zakładanych efektów w zakresie spełnienia wszystkich warunków dyrektywy 91/271/EWG³⁹.

³¹ Liczba wniosków: 16; łączna wnioskowana kwota: 39 645,4 tys. zł; wnioskowana kwota dotacji: 2 496,0 tys. zł; wnioskowana kwota pożyczek: 37 149,3 tys. zł.

³² Liczba wniosków: 57; łączna wnioskowana kwota: 176 318,6 tys. zł; wnioskowana kwota dotacji: 28 009,1 tys. zł; wnioskowana kwota pożyczek: 148 309,5 tys. zł; łączna wartość umów: 165 690,8 tys. zł; wartość udzielonych dotacji: 24 919,1 tys. zł; wartość udzielonych pożyczek: 140 771,7 tys. zł.

³³ Kwota wnioskowana (równa kwocie umowy): 86 769 tys. zł.

³⁴ Kwota wnioskowana – 87 166,5 tys. zł, wartość umów – 74 574,1 tys. zł.

³⁵ Kwota wnioskowana – 48 896,8 tys. zł, wartość umów – 46 545,2 tys. zł.

³⁶ Kwota wnioskowana – 38 269,7 tys. zł, wartość umów – 28 028,9 tys. zł.

³⁷ Kwota wnioskowana – 2 382,2 tys. zł, wartość umów – 4 346,9 tys. zł.

³⁸ Kwota wnioskowana – 2 236,2 tys. zł, wartość umów – 4 200,3 tys. zł.

³⁹ Dyrektywa Rady Wspólnot Europejskich z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. U. L 135 z 30 maja 1991 r., ze zm.).

Na 19 wybranych losowo wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć związanych z gospodarką ściekową (w tym 15 zakończonych podpisaniem umów), we wszystkich przypadkach stosowano pozaterminowe zasady i kryteria oceny wniosków ujęte w zarządzeniu Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 23/2016 z 19 sierpnia 2016 r., zawierającym *Instrukcję regulującą procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*, zmienionym zarządzeniem Prezesa Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu nr 28/2018 z 18 lipca 2018 r. Realizacja wymogów związanych z dotrzymywaniem terminów poszczególnych etapów rozpatrywania wniosków oraz podpisywania aneksów do umów kształtowała się następująco:

- w 14 przypadkach – w terminie do 21 dni od daty wpływu wniosku (tj. faktycznie do dziewięciu dni), pracownik Zespołu Inwestycji i Programów, któremu przydzielono do rozpatrzenia wniosek dokonał jego weryfikacji i oceny pod względem kompletności i zgodności wnioskowanego do dofinansowania zadania z obowiązującymi kryteriami i zasadami udzielania pomocy ze środków Funduszu (tworzenie tzw. karty informacyjnej),
- w 18 przypadkach – decyzje o udzieleniu lub odmowie przyznania pomocy finansowej podjęto w terminie nie dłuższym niż 60 dni (tj. od siedmiu do 52 dni), licząc od daty wpływu kompletnego wniosku do Funduszu⁴⁰,
- w 17 przypadkach – w terminie nie dłuższym niż pięć dni roboczych (tj. od jednego do pięciu dni roboczych) od powzięcia informacji o uchwale RN o dofinansowaniu zadania⁴¹ pracownik załatwiający sprawę przygotował zawiadomienie wnioskodawcy o podjętej decyzji⁴²,
- we wszystkich przypadkach wniosków, odnośnie których podpisano umowy, złożone w wyniku zawiadomienia dokumenty podlegały weryfikacji, a przygotowanie wniosków i propozycji nie trwało dłużej niż 30 dni (tj. do 29 dni) licząc od daty wpływu kompletnych dokumentów,
- w dziewięciu przypadkach (na 15 wniosków, w wyniku których podjęto decyzję o podpisaniu umowy) – w ciągu 14 dni (tj. od jednego do ośmiu dni) od podjęcia przez Zarząd WFOŚiGW we Wrocławiu ostatecznej decyzji o przyznaniu dofinansowania, sporządzono projekt umowy,
- we wszystkich przypadkach wniosków, odnośnie których podpisano umowy, termin pomiędzy otrzymaniem przez wnioskodawcę zawiadomienia (ostatniego) o otrzymaniu pomocy finansowej, a podpisaniem umowy nie był dłuższy niż trzy miesiące (tj. od pięciu do 90 dni),
- na osiem wniosków, których złożenie skutkowało podpisaniem umowy, a następnie dokonaniem zmiany jej zapisów, w siedmiu przypadkach – termin załatwiania skompletowanego wniosku o zmianę warunków umowy i przygotowania stosownych informacji wraz z propozycjami do decyzji organów Funduszu nie był dłuższy niż 14 dni (tj. od pięciu do 14 dni) licząc od daty jego wpływu.

⁴⁰ W wyjątkowych przypadkach wymagających zebrania dodatkowych informacji o zadaniu lub zaopiniowania przez RN wniosku, którego rozpatrzenie leży w kompetencjach Zarządu Funduszu oraz, gdy propozycje Zarządu Funduszu wymagają zatwierdzenia przez RN Funduszu, termin ten może być wydłużony do 90 dni.

⁴¹ O podjętych uchwałach RN Funduszu o dofinansowaniu zadań pracownicy Zespołu Inwestycji i Programów powiadamiani byli najpóźniej następnego dnia po ich uprawomocnieniu.

⁴² W przypadku decyzji pozytywnych oprócz zawiadomienia o wielkości i formie przyznanej pomocy finansowej należy precyzyjnie wyspecyfikować dokumenty jakie są niezbędne do przygotowania umowy dotacji lub pożyczki oraz podać termin ich przedłożenia; w informacji do wnioskodawcy należy podać, iż niezawarcie umowy w ciągu trzech miesięcy od otrzymania zawiadomienia może spowodować cofnięcie przyznanej pomocy.

(akta kontroli tom III str. 41-74)

W latach 2018-2020 (do 30 września) złożono 249 wniosków o płatność w łącznej kwocie 193 516,3 tys. zł. Powyższe wnioski, składane w ramach 105 umów, dotyczyły wypłat poszczególnych rat dotacji (62 wnioski na łączną kwotę 19 993,6 tys. zł, w ramach 35 umów) i udzielonych pożyczek (187 wniosków na łączną kwotę 173 522,7 tys. zł, w ramach 70 umów). Na 249 wniosków o płatność, 66 wymagało aktualizacji w postaci zmniejszenia kwoty wypłaty z powodu rozliczenia przez beneficjentów mniejszych kwot lub nałożenia na wykonawców kar umownych. I tak z 66 aktualizowanych wniosków (dotyczących 22 umów) na łączną kwotę 75 401,7 tys. zł, 13 wniosków (dotyczących sześciu umów) na łączną kwotę 4 092,4 tys. zł dotyczyło dofinansowania w postaci dotacji, 49 wniosków (dotyczących 15 umów) na łączną kwotę 68 892,4 tys. zł – dofinansowania w postaci pożyczki oraz cztery wnioski (dotyczące jednej umowy) na łączną kwotę 2 416,9 tys. zł – dofinansowania w postaci pożyczki na zachowanie płynności finansowej.

(akta kontroli tom II str. 79-98, 325-340)

Na 18 wybranych losowo wniosków o płatność, we wszystkich przypadkach dotrzymywano procedur rozpatrywania wniosków o płatność ujętych w uchwałach Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu, zawierających *Instrukcję rozliczania środków WFOŚiGW we Wrocławiu udzielonych na dofinansowanie zadań*. We wszystkich ww. umowach określono konkretne daty uruchomienia środków i rozliczenia poszczególnych rat. W jednym przypadku⁴³ termin uruchomienia raty przekroczono o jeden dzień z powodu opóźnienia w ustanowieniu zabezpieczenia udzielonej pożyczki, co było powodem zastosowania zapisu § 5 ust. 6 umowy, zgodnie z którym WFOŚiGW we Wrocławiu w przypadkach niezawinionych przez Fundusz miał prawo przesunąć termin wypłaty o siedem dni, bez podpisywania odrębnego aneksu. W pozostałych badanych przypadkach – ustalone w umowach terminy uruchomienia środków nie zostały przekroczone. W jednym przypadku⁴⁴, mimo, że wnioskodawca nie dotrzymał terminu rozliczenia (18 lutego 2019 r.) i rozliczył całość dofinansowania 20 lutego 2019 r., tj. dwa dni później, to WFOŚiGW we Wrocławiu nie wyciągnął umownych konsekwencji.

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu wyjaśnił, że zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 7 umowy pożyczki nr 004/P/OW/LG/2019 z 7 lutego 2019 r., Fundusz mógł rozwiązać umowę bez zachowania terminu wypowiedzenia i postawić pożyczkę w stan natychmiastowej wymagalności lub za uprzednim 30-dniowym wypowiedzeniem w przypadku niewywiązywania się pożyczkobiorcy z jakichkolwiek innych postanowień umowy oraz warunków umów dotyczących prawnego zabezpieczenia pożyczki. Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu zaznaczył jednak, że WFOŚiGW we Wrocławiu nie zastosował ww. warunków umowy, gdyż wiązałoby się to z niewspółmierną odpowiedzialnością beneficjenta w stosunku do zaistniałych odstępstw od postanowień umownych, zwłaszcza, że terminowo osiągnięto zakładany efekt rzeczowy i przedłożono wszystkie niezbędne dokumenty stanowiące podstawę do wypłaty środków.

(akta kontroli tom III str. 1-40)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

⁴³ Umowa nr 338/P/OW/LG/2020 (wniosek nr LG-07/OW/19).

⁴⁴ LG-11/OW/18.

Na 19 wybranych losowo wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć związanych z gospodarką ściekową, w jednym przypadku nie sporządzono zawiadomienia wnioskodawcy o podjętej decyzji, o którym mowa w pkt I ppkt 7b *Instrukcji regulującej procedurę i terminy rozpatrywania wniosków o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu oraz wniosków o zmianę warunków zawartych umów*⁴⁵, a w przypadku dziewięciu wniosków nie zastosowano się do ustalonych w tej Instrukcji terminów poszczególnych etapów rozpatrywania wniosków⁴⁶.

Przekroczenia terminów na poszczególnych etapach rozpatrywania wniosków o dofinansowanie nie miały negatywnych skutków dla realizacji przedsięwzięć. We wszystkich przypadkach dotrzymano terminu podpisania umowy (wynikającego z punktu I ppkt 7b przywołanej Instrukcji).

(akta kontroli tom III str. 41-74)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu wyjaśnił, że powodem ww. nieprawidłowości były: [1] błąd pracownika, [2] znaczne obciążenie pracowników realizacją poszczególnych programów, [3] problemy organizacyjne (nieobecności pracowników) związane m.in. z pandemią COVID-19.

(akta kontroli tom III str. 75-92)

1.3. Rozliczenie umów o dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki ściekowej

Opis stanu
faktycznego

W latach 2018-2020 (do 30 września) ostatecznie zakończono (złożono wnioski o rozliczenie końcowe) 65 przedsięwzięć (na łączną kwotę 122 904,1 tys. zł), w tym 62 w ramach dofinansowania na zasadach ogólnych (na łączną kwotę 122 622,3 tys. zł) oraz trzy w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* (na łączną kwotę 281,8 tys. zł). Ostateczna, wypłacona kwota dofinansowania (122 904,1 tys. zł) była mniejsza od wartości podpisanych umów (124 940,6 tys. zł⁴⁷) o 2 036,5 tys. zł. Zmniejszenie wartości wypłaconych kwot dotyczyło umów podpisanych w ramach dofinansowania na zasadach ogólnych.

(akta kontroli tom II str. 99-106)

Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu wyjaśnił, że powodem ww. różnic były:

- 1) mniejsza kwota po rozliczeniu – beneficjenci rozliczali się z wykonawcami na podstawie faktycznie wykonanego zakresu prac – stąd pojawiły się różnice w wartości zadania, co przekładało się na wysokość przyznanego dofinansowania,
- 2) kary nakładane na wykonawców z uwagi na niedotrzymanie warunków umowy (szczególnie w zakresie terminów zakończenia inwestycji), które powodowały, że ostateczna wartość zadania ulegała zmniejszeniu, co powodowało korektę przyznanej pomocy.

(akta kontroli tom II str. 314-324)

W latach 2018-2020 (do 30 września) WFOŚiGW we Wrocławiu przeprowadził 54 kontrole (w tym 38 kontroli w 2018 r., 10 w 2019 r. oraz sześć kontroli do

⁴⁵ Wniosek nr JG-04/OW/19.

⁴⁶ [1] LG-04/OW/19, [2] WB-05/OW/19, [3] WR-05/OW/19, [4] WR-06-OW/19, [5] WR-06/OW/18, [6] WR-09/OW/18, [7] WR-03-OW/17, [8] WB-07-OW/19, [9] LG-07/OW/19.

⁴⁷ W tym: [a] w ramach dofinansowania na zasadach ogólnych – 124 658,8 tys. zł; [b] w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* – 218,8 tys. zł.

30 września 2020 r.) dotyczących 47 przedsięwzięć⁴⁸, w tym 52 kontrole dotyczące finansowania na zasadach ogólnych (z tego 36 kontroli w 2018 r., 10 w 2019 r. oraz sześć kontroli do 30 września 2020 r.) w ramach 45 przedsięwzięć⁴⁹ oraz dwie kontrole w 2018 r. dotyczące dwóch przedsięwzięć w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej*. Wszystkie kontrole zakończono bez uwag.

(akta kontroli tom II str. 124-129)

Na osiem wybranych przedsięwzięć⁵⁰ (10 zakończonych umów), obejmujących trzy (zakończone umowy) dofinansowane w ramach *Programu priorytetowego dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej* i pięć (siedem zakończonych umów) dofinansowanych w ramach zasad ogólnych⁵¹, we wszystkich przypadkach przestrzegano pozaterminowych warunków końcowego rozliczenia dofinansowania, wynikających z umów oraz uchwał Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu zawierających *Instrukcję rozliczania środków WFOŚiGW we Wrocławiu udzielonych na dofinansowanie zadań*⁵². We wszystkich ww. umowach ustalono konkretne daty rozliczenia końcowego. I tak, na osiem przedsięwzięć: [a] w jednym przypadku beneficjent nieterminowo dokonał rozliczenia końcowego, a opóźnienie wyniosło 47 dni i wynikało z opóźnień w uzyskiwaniu pozwolenia na użytkowanie, [b] w jednym przypadku – beneficjent nieterminowo złożył oświadczenie o osiągnięciu efektu ekologicznego, a opóźnienie to wyniosło cztery dni. W pozostałych przypadkach – beneficjenci dotrzyмали terminów umownych.

(akta kontroli tom II str. 302-311)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴⁸ Liczba kontrolowanych przedsięwzięć: 38 w 2018 r., sześć w 2019 r. i trzy w 2020 r. (do 30 września).

⁴⁹ Liczba kontrolowanych przedsięwzięć: 36 w 2018 r., sześć w 2019 r. i trzy w 2020 r. (do 30 września).

⁵⁰ Nr: WB-07/OW/17 – umowa nr 363/D/OW/WB/2017 (zasady ogólne); WB-07/OW/17 – umowa nr 362/P/OW/WB/2017 (zasady ogólne); WB-01/OW/18 – umowa nr 158/F/OW/WB/2018 (zasady ogólne); JG-05/OW/17 – umowa nr 073/P/OW/JG/2018 (Program priorytetowy dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej); JG-02/OW/19 – umowa nr 307/P/OW/JG/2019 (zasady ogólne); JG-09/OW/18 – umowa nr 409/P/OW/JG/2018 (Program priorytetowy dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej); JG-02/OW/18 – umowa nr 139/P/OW/JG/2018 (Program priorytetowy dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu wykonania podłączeń budynków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej); WR-08/OW/18 – umowa nr 412/P/OW/WR/2018 (zasady ogólne); LG-10/OW/17 – umowa nr 180/F/OW/LG/2017 (zasady ogólne); LG-10/OW/17 – umowa nr 179/P/OW/LG/2017 (zasady ogólne).

⁵¹ W tym: [1] dwa przedsięwzięcia (cztery zakończone umowy) w ramach dofinansowania na podstawie wniosków złożonych przed 2018 r., [2] dwa przedsięwzięcia (dwie zakończone umowy) w ramach dofinansowania na podstawie wniosków złożonych w 2018 r., [3] jedno przedsięwzięcie (jedna zakończona umowa) w ramach dofinansowania na podstawie wniosków złożonych w 2019 r.

⁵² W ww. dokumentach ustalono, że rozliczenia będą dokonywane na podstawie następujących dokumentów: [a] rozliczenie finansowe – zestawienia faktur/rachunków, rozliczenia kosztów realizacji, kopie faktur/rachunków, [b] rozliczenie efektów rzeczowych – protokoły odbiorów końcowych; pozwolenia na użytkowanie lub zgłoszenia zakończenia budowy wraz z potwierdzeniem, że właściwy organ nadzoru budowlanego nie wniósł sprzeciwu w drodze decyzji; pomiary dokonane przez uprawnionego geodetę potwierdzające ilości wykonanych elementów robót i/lub inne dokumenty, [c] rozliczenie efektu ekologicznego – oświadczenie o osiągnięciu efektu ekologicznego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	Podjąć skuteczne działania organizacyjne w celu zapewnienia terminowego i zgodnego z wewnętrznymi regulacjami, rozpatrywania wniosków o dofinansowanie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 30 marca 2021 r.

Kontroler
Marek Skrzypecki
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis